

delamo krivico, ako drugače mislimo, četudi smo uverjeni, da so tudi med našimi slov. poslanci taki, ki delajo javno in zahrbtno proti nam; ako bi bili naši poslanci res pri taki volji, odpomoči okrajnim šolskim zalogom ter razbremeniti sedanje plačevavce šolskih doklad; ako bi bilo vse to, ako bi bili slovenski poslanci kaj politični kakor niso, bi bili pritiskali na laške kolege ter odtisk — obljubljenih 100.000 gld. prejeli, uporabili za izboljšanje naših razmer, ter za znižanje bremen okrajnim šolskim zalogom. 100.000 gld. je za našo deželico lep znesek; ako bi se polovica porabila za učiteljstvo, bi že bilo nekaj; polovica bi prišla vendar v lepo pomoč sedanjim šolskim zalogom. To bi bilo za zdaj. Kdo bi pač branil slovenskim poslancem v bližnji bodočnosti še vedno z vso odločnostjo pritiskati za deželni zalog? Kje je torej tista proslavljena naklonjenost?! Ako so slovenski poslanci dobre volje nam pomagati, lahko store, kakor smo neovrgljivo dokazali; ako tega ne store, potem smo z njimi na čistem: da nam nočejo pomagati. To bi bilo najbolj žalostno za nas, žalostno pa tudi za naše ljudstvo, ki z nami trpi; srečna pa bi ne bila tudi dežela, ki ima take očete.

Naši dopisi.

Z Goriškega, dne 15. listopada. S kakim navdušenjem smo se učitelji svoj čas oklenili „Soče“, političnega društva „Sloge“ in novih poslancev! Kako tudi ne? Urednik „Soče“ je bil vzet iz naših krogov, in poznali smo ga, da je goreč zagovornik naših pravic. „Soča“ je postala tako-rekoč učiteljski list — dokler nas je potrebovala. In o novih poslancih — kaj naj rečemo? Učitelji smo izdatno pripomogli k političnemu preobratu na Goriškem in smo bili gotovi, da nam novi poslanci pomorejo do boljše bodočnosti. V mnogem smo se prevarali. Zadostuje prečitati uvodna članka iz „Soče“ od 31. vinotoka in 8. listopada t. l. Niti naši najhujši sovražniki niso nikdar pisali tako strupeno proti našim zahtevam, kakor dela sedaj „Soča“. V števil. od 31. vinotoka je dražila proti nam davkoplačevavce, v števil. 8. listopada pa nadškofa. Toda zaupajmo v zdrav razum in rabsodnost naših davkoplačevavcev in modrost našega nadškofa tako, da se smemo nadejati, da se „najboljši zagovorniki“ učiteljskih pravic ne posrečijo nje nakane. Rajši nego hujskati se je imela obrniti „Soča“ do poslancev, da bi pridobili knez nadškofa za deželni šolski zalog, ki je prva točka v njihovem programu. Ali „Soča“ misli, da se bo vlada ponujala in da bo nadškof za nje deloval? Delovati, delovati in ne rok križem križem!

Plače so se državnim uradnikom povišale in k temu bodo morali doprinesati tudi davkoplačevavci, in vendar se tedaj ni „Soča“ oglasila proti povišanju. Le ko gre za nas učitelje, tedaj so davkoplačevavci v nevarnosti. Kaj misli „Soča“, da bo deželni turški sultan vzdrževal šole za naše davkoplačevavce?

Ponavljamo, kar smo že večkrat rekli. Nas vodijo samo za nos. Vedno se nas tolaži kakor otroke z deželnim šolskim zalogom, a mesto da bi se zanj kaj storilo, se le govori, ali pa dela proti njemu, kakor „Soča“ od 8. listopada, češ nadškof ne bo hodil v žerjavico za druge po kostanj. Učitelj, ki ne vidi v tem skritega namena, je slep. Sicer pa je „Slovenski Narod“ od 4. m. m. popolnoma primerno pisal: Kar je zmogel kranjski davkoplačevavec za svoje učiteljstvo, toliko bi lahko storil tudi goriški, ne da bi prišel na boben. Mi dostavimo temu še opazko, da palače v Pevmi, Kozani, Vrtojbi, Grgarju in druge ne pričajo o ubožstvu davkoplačevavcev, kakor ga „Soča“ popisuje. Davkoplačevavci so za „Sočo“ v nevarnosti le tedaj, ko gre za učitelje. H koncu je omeniti še uvodni članek, ali prav za prav konec dotičnega članka iz „Soče“ od 8. m. m., ki je uredništvu došel baje iz učiteljskih krogov. Tega ne verujemo in ne moremo verjeti.

Če smo dolžni ljubiti bližnjika, smo dolžni vsaj ravno tako, ako ne še bolj, ljubiti sami sebe. Pri dotičnem dopisniku pa je baš obratno. On se poteguje najprej za druge in potem zase. Vsak stan ima več zagovornikov nego mi. Tako tudi kmet v deželnem in državnem zboru, pri nas tudi „Soča“, samo učitelj nima nikogar. Sedaj pa pridejo še učitelji sami in zagovarjajo v svojo škodo druge. Konec dotičnega članka se glasi: „Mi učitelji nočemo jesti kruha, ki je namočen v krvi našega kmeta“. Torej tako, dragi tovariš? Ti se samo z žulji ubogega kmeta mastiš, ti se nič ne trudiš, nič ne delaš? Najbolje bi bilo v tem slučaju, da kdo pograbi za palico, ter te požene v deželo lenuhov! Jaz pa vem, da sem vsak dan v šoli po 9—10 ur, kjer pretrpim dušnih muk (radi upornosti otrok in staršev, radi žalitev) več, nego vsak drugi stan. Ako ni torej naš pičli kruh namočen v krvi, res ne vem, o katerem stanu bi se moglo to reči. Duševno trpljenje je stokrat hujše od telesnega — to spravlja učitelje prezgodaj v grob, to jih mori. O našem kruhu se mora torej reči, da je v naši lastni krvi namočen, in niti takega nam ne privošči. Zato kličemo dotičnemu dopisniku, oziroma „Soči“: Mi ne vprašamo po kruhu drugih, ampak za kruh, ki je namočen v naši krvi, za ta kruh, ki nam gre po božji in človeški postavi, se bomo vselej in odločno potegovali, in kdor ga nam ne privošči, ta nima srca, ta ni človek.

Z Goriškega. (Konkretni nasveti, kako bi se dalo rešiti nesrečno vprašanje o izboljšanju učiteljskega stanja na Goriškem.) Na poziv „Edinosti“ je sicer že odgovoril „Slovenski Narod“ sam, a dovoljeno naj bode tudi nam izraziti svoje mnenje ter postaviti nekaj konkretnih nasvetov. Učiteljstvo je pred leti prosilo ne le pismeno, ampak tudi ustmeno pri glavnih osebah deželnega zbora goriškega. Takrat niso ne slovenski in ne laški poslanci z deželnim glavarjem vred zavračali nas na deželni šolski zalog, ampak so končno obljubili, da se uporabi 8% deželna naklada, katero se z letom 1894 neha plačevati kot zemljiško odvezo, za izboljšanje gnotnega stanja učiteljskega. Zatrjevalo se nam je, da bode takrat učiteljstvo deležno primernega izboljšanja. Same obljube, katere se niso izpolnile. Kako se je zgodilo to, javnost do zdaj še ne ve, zakaj pri nas se godi deželnozbornsko delovanje — le za kulisami t. j. v odsekih, katerih poslovanje niso javna. Samo toliko vemo, da je bil takrat prišel deželni odbor na dan s predlogom, da se dvanajstine izpremené v desetine; o deželni nakladi za šolske namene pa ni bilo ne duha ne sluha. Pač, slovenski poslanci so prišli takrat na dan s predlogom o ustanovitvi deželnega šolskega zaloga ter so tako zavlekli še tisto majhno predlagano izboljšanje do leta 1897. Zakaj niso takrat slovenski poslanci ostali pri obljubljeni 8% deželni dokladi za šolske namene, ki bi značilo lep začetek deželnega šolskega zaloga? Ali ni bil takrat znan pregovor, da kdor hitro da, dvakrat da?! Že takrat je bilo začelo spoznavati učiteljstvo da ni vse zlato, kar se sveti, in da ni vsak poslanec prijatelj šoli in učiteljstvu, ako je že slovenski poslanec. Vendar je potrpežljivo, ker se ga je zopet tolažilo z obljubami, v katere je še verjelo v večini. Ko pa je minilo leto za letom, a izboljšanja le ni hotelo biti, je izginilo upanje na vsej črti, in iz Pavlov so postali letos sami Savli. Kdo je kriv? Morda samo laški poslanci, kateri res da nečejo slišati o deželnem šolskem zalogu? Kakor so bili laški poslanci pred 1894. letom voljni privoliti 8% doklado za šolske potrebe, tako so voljni tudi zdaj glasovati za to, da bi dežela doprinesla za šolske potrebe letni znesek do sto tisoč goldinarjev. To bi bil lep znesek, in ako bi slovenski poslanci bili v resnici naklonjeni učiteljstvu, bi se zadovoljili vsaj začasno z laških kolegov ponudbo ter bi tako bil storjen začetek tako zaželenemu deželnemu šolskemu zalogu, katerega mora učiteljstvo dočakati prej, kakor ima pričakovati svojega izboljšanja. Znesek stotisoč letnih goldinarjev je za našo deželico lep denar, od katerega bi lahko dobil vsak učitelj recimo 100 gld., a bi ostal še zdaten znesek za druge potrebe

okrajnih šolskih zalogov. Kdor hitro da, dvakrat da, pravi pregovor, ki pa nima domovinske pravice v deželi Goriško Gradisčanski v kolikor zadeva izboljšanja naših razmer. To so naši konkretni predlogi, o katerih naj „Edinost“ sedaj po svoje zavija, kakor hoče. Lotila se je nevhvaležnega posla — prati zamorca. Mi, ki smo simpatizovali z njo, zmajamo z glavami in se povprašujemo: Kako je prišla „Edinost“ na pot, katero hodi v našem nesrečnem vprašanju?

Iz kranjskega okraja. (Zborovanje „učiteljskega društva za kranjski šolski okraj“.) Naše učiteljsko društvo je imelo svoje jesensko zborovanje dne 2. m. m. in sicer na Primskovem pri Kranju v novem šolskem poslopju.

Omenim pa naj kar precej, da bi se učiteljstvo našega okraja moralo bolj zanimati za enaka zborovanja. Le preveč je bilo takih, kateri niso bili navzoči pri zborovanju, kar menda ne kaže posebno izrazite stanovske zavednosti. Bilo nas je jedva toliko, da smo bili sklepčni. Je li to lepo? Ne kaže ta pojav na zaspanost, če ne vprav na mrtvičnost? Tovariši! Vzdrnite se in pohajajte naša zborovanja v obilnejšem številu!

Zborovanje vršilo se je po že naznanjenem dnevnem redu.

Društveni predsednik se je v toplih besedah spominjal nesreče, katera je zadela našega premilostnega vladarja in z njim vred vse prebivavce širne Avstrije.

V znak sožalja na prebitki izgubi cesarice Elizabete pozivlje predsednik navzoče, da vstanejo. Ko se to zgodi, otvori predsednik zborovanje ter da besedo gospodu J. Petkovšku, učitelju v Velesovem.

Svoje poročilo: „O sprijetni mladine“ je gospod poročevavec prav dobro sestavil. Povdarjal je posebno, da mladina naša ni bolj spridena kakor je bila kdaj, nasprotno, še boljša je kakor pa je bila nekdanj. Nikakor pa sprijetni mladine ni vzrok šola, kar njeni neprijatelji tako radi povdarjajo. O poročilu gospoda Petkovška, vnela se je dokaj živahna razprava, v katero so posegli gg. L. Jelenc, M. Bregant in F. Gärtner.

Gospod Jelenc omenja, da je posebno žganjepitje in kadenje ona napaka, katera se dandanes v škodo in tudi sramoto našega naroda le vse preveč širi med našo mladino. Šola ima z otroci, katerih starši so vdani posebno žganju, prežalostne skušnje tako v moralnem oziru kakor glede jakosti spomina. Bregant soglaša s predgovornikom ter omenja, da bi morala država poseči na kak način, da bi se odpravili ti napaki. Sami dopisi na šole in učiteljstvo, katero itak stori svojo dolžnost, ne morejo imeti vspeha, zlasti glede kadenja, dokler bo omogočeno vsakemu samosrajčniku dobiti za 1 kr. kar dve cigareti. Automati za prodajo tobaka tudi mlečnozobi mladini dajejo potuho, kajti do sedaj se je vendar še kje nahajal kak prodajavec tobaka, ki ni vsakemu hotel dati smodčic. Automat pa se ne zmeni za drugo, kakor da se vrže novce vanj in smodka je med zobmi.

Predlaga zato, naj se zborovanje izreče za to, da društvo doloži c. kr. okr. šolskemu svetu peticijo, naj taisti dela na to, da bi se tobačni automati ne vpeljavali temveč že obstoječi odpravili. Gärtner pa še dostavlja, naj se prodajavcem tobaka strogo prepove, otrokom smodke prodajati. Sprejeto.

O reorganizaciji slovenskih učiteljskih društev poročal je gospod Dragotin Česnik.

O tej točki ne bom obširneje poročal, ker je poročevavec svoje poročilo tako namenil v „Učiteljskem Tovaršu“ objaviti. (Konec prih.)

Vestnik.

Dan 19. listopada, godovni dan pokojne cesarice Elizabete, se je proslavil s službo božjo, katere se je udeležila vsa šolska mladina z učiteljstvom, koji vsi in z njimi vsi zvesti po-

daniki vladarske hiše avstrijske so se družili v goreči molitvi za dušni blagor blagopokojne cesarice.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Presvetli knez in škof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič 50 gld. G. Mihael Bergant, nadučitelj v Šmartnem pri Kranju, 5 gld.; gospod Juraj Režek, učitelj v Ljubljani, 3-60 gld.

Kako naš cesar živi. O našem cesarju je znano, da zgodaj vstaja. Dan za dnem zajutrkuje cesar Franc Jožef že ob petih jutraj. Za zajutrj ima samo čašico kave in košček mrzlega mesa. Potem dela neumorno do opoldne, torej celih sedem ur. Opoldne použiva malo juhe in pečenke in ob treh je kosilo. Za kosilo ima cesar juho, ribo, dvoje vrst pečenke, močnato jed in sadje. Poleg piva pije cesar samo vino, a to vedno ene vrste. Pivo pije že mnogo let samo temno bavarsko. Po tem obedu ne užije ničesar več, tudi tedaj ne, ako mu je iti zvečer v gledališče. Ob devetih hodi vladar k pokoju in to vsak dan. Tako je življenje našega cesarja pozimi. Poleti pa še odpade drugi zajutrj opoldne. Samo pred počitkom pije cesar še malo kislega mleka in pojé malce kruha. Večerje naš cesar ne pozna. — Kolika razlika med takim zmernim in preprostim življenjem pa življenjem nekaterih bogatašev, ki bašejo svoj želodec z vsemi mogočimi stvarmi, ki škodujejo zdravju, češ: saj imamo. Od vladarja samega bi se dalo mnogo učiti v tem oziru, kar pospešuje zdravje in dolgo življenje.

Blagoslovljenje „Šolskega Doma“ v Gorici, ki je sezidan v spomin 50 letnega vladanja cesarja Franca Jožefa I., se bo vršilo dne 2. grudna t. l. brez vsakih posebnih slovesnostij.

Jubilejske kolajne za šolsko mladino. Avstrijski narodi se pripravljajo k proslavi 50 letnega vladanja ljubljene cesarja. Da se poda šolski mladini, bodočnosti naše države, trajen spomenik na to znamenito leto in na njegovo patriotično proslavo, je Rudolf Marschall, akad. kolajnar in kipar na Dunaju, načrtal in izvedel jubilejsko kolajno, na katero se opozarja v odloku visokega ministrstva za uk in bogočastje od 31. vinotoka 1898, št. 24157 vsled domoljubnega povoda vse učiteljstvo in učenci vseh učiteljskih v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel.

Cesarjev jubilej. Avstrijski škofje so izdali ravnokar pastirski list za jubilejsko leto. Omenivši, kako je dne 2. grudna 1898. v knezonadškofijski palači v Olomucu cesar Ferdinand položil krono na glavo Franca Jožefa, pripovedujejo škofje, kako je izjavil poslednji že o svojem nastopu, kako da naj na podlagi prave svobode, enakopravnosti vseh narodov in enakosti vseh državljanov pred zakonom ter po udeležbi zastopnikov narodov na zakonodaji, domovina vstane zopet obnovljena v vsi veličini in pomlajeno močjo kakor neporušna zgradba v viharjih časov, prostoročno bivališče za narode različnih jezikov, katere že stoletja objema bratska vez.

List govori obširno o dogodkih teh 50 let in pripoveduje, kako je cesar v vseh okolišnih vršil svojo vladarsko dolžnost kakor zvest sin katoliške cerkve, kako je vsekdar odpuščal tudi najhuje pregreške zoper državo, kako je izkazoval ljubezen do potrebnih in kako je vsikdar veroval v bodočnost Avstrije. Zaključuje prošjo škofje Vsemogočnega, da bi bil cesarja častni dan za eno dan sprave med narodi.

Preizkušnje učiteljske usposobljenosti za ljudske šole pred izpraševalno komisijo v Gorici: Preizkušnjo so opravile z odliko gospodične: Duler Marija, učiteljica v Št. Vidu pri Ptuj, Avsec Ivana, učiteljica v Št. Mihelu pri Rudolfovem in Piano Leopoldina, učiteljica v Š. Lenartu pri Laškem trgu. Preizkušnjo so opravile z ugodnim vspehom tudi vse druge gospodične, ki so se bile oglasile, in sicer: Franko Marija, učiteljica v Št. Mihelu pri Rudolfovem; Gulin Alojzija, učiteljica v Mirnu; Jug Ana, učiteljica v Cerovem; Senčar Ludmila, učiteljica v Št. Vidu pri Ptuj; Zirer Pavla, učiteljica v Bučki; Zorko Leopoldina, učiteljica v Št. Mihelu pri Rudolfovem.

„Mera je polna!“ Vzoren učitelj in ugleden tovariš z Goriškega nam piše med ostalim tudi te-le besede, ki so značilne za goriške „turške razmere“:

„Mi smo od srca hvaležni „Slovenskemu Narodu“, da nam je prepustil svoje predale za naše težnje, za naše stradanje in skrajno obupno stanje, potem ko nas je naše domače časopisje pahnilo s palico od sebe.

Slavno uredništvo si ne more misliti, kaj mi vse trpimo. Ni le samo stradanje, nego še hujše je psovanje, preziranje, obrekovanje in preganjanje. Bolje bi bilo, da nas vržejo na cesto, nego tako nečloveško trpinčijo!“

To so res vnebokričeče razmere! In če se mi potezamo za obupano in nesrečno primorsko učiteljstvo, nam „Edinost“ predbaciva, da nadaljujemo „perfidno taktiko“, ker izpolnjujemo kot stanovsko glasilo le svojo sveto dolžnost. Povemo pa ob tej priliki na vsa usta, da bomo to „perfidno taktiko“ nadaljevali toliko časa, dokler se ne pomaga iz teh neznosnih spon obupanemu učiteljstvu.

Mera je polna, merodajni faktorji! Čuvajte, da ne vskipi! To je parola obupajočega učiteljstva — ob ednajsti uri!

Učiteljstvu na Goriškem in v Istri na znanje. Odposlanci, kateri so bili izvoljeni v deputacijo na Dunaj, so imeli dne 17. m. m. v Gorici končno posvetovanje, pri katerem se je določilo sledeče: Odposlanci vložé nemudoma prošnjo na kabinetno pisarno Nj. Veličanstva za avdienco. Spomenica o našem gmotnem stanju se izroči Njega Veličanstvu, prepis iste ministrskemu predsedniku, ministru za uk in bogočastje, krščansko-narodni slovanski zvezi, predsedniku desnice in dr. Vsako učiteljsko društvo naše dobi en prepis na znanje. Deželnim in državnim poslancem Goriškega in Istre se izroči svoječasno posebna spomenica.

Izjava. „Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega“ je sprejelo v odborovi seji dne 17. m. m. na Uncu sledečo izjavo:

Podpisano predsedništvo kot tolmač tega društva popolnoma odobrava vse korake, ki jih je storilo primorsko in goriško učiteljstvo v svrhu izboljšanja svojega gmotnega stanja; obsoja pa najodločneje ono mlačno, netaktno postopanje primorskega in goriškega slovenskega časopisja. Obenem pa se zahvaljuje najtopleje „Slov. Narodu“ za njegove krepke besede, ki jih je objavil v korist trpečega goriškega in primorskega učiteljstva. Istemu učiteljstvu pa kliče: „Ne odnehajte! Krepko naprej! Pravična stvar mora zmagati! Vse slovensko učiteljstvo je z Vami!“

Za odbor „društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega“ na Uncu,
dne 17. listopada 1898.

I. Šega,
t. č. tajnik.

J. Benedek,
t. č. predsednik.

Javno vprašanje! Kdor cenjenih bravcev oziroma bravk vé kaj poročati o „Leopold Filip-ovih ustanovah za ljudske učitelje“, naj blagovoli javno odgovoriti:

- 1.) Koliko je „Leopold Filip-ovih ustanov“ in koliko znašajo taiste?
- 2.) Kateri učitelj zamore dobiti tako ustanovo in pod kakimi pogoji?
- 3.) Kdo ima pravico oddajati te ustanove in za koliko let?

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega.

V Planini, dne 25. listopada 1898.

Iv. Šega, s. r.
t. č. tajnik.

Jos. Benedek, s. r.
t. č. predsednik.

Praznovanje vladarjeve 50 letnice. Mestni magistrat je objavil razglas, v katerem javlja, da se bo naznanil slavnostni dan s strelji iz topov na gradu in sicer 1. grudna s petimi, 2. grudna z enaindvajsetimi strelji. Dne 1. grudna zvečer bodo razsvetljena vsa mestna poslopja, a drugi dan okrašena z zastavami; ta dan bodo zaprti vsi mestni uradi. Mestno prebivalstvo se pozivlje, da se pridruži odredbam mestne občine.

Zahvala.

Presvetli knez in škof ljubljanski, dr. Anton Bonaventura Jeglič, mi je poslal petdeset goldinarjev v podporo najpotrebnejšemu učiteljskemu društvu. Ta velikodušni dar sem zabilježil v prid in podporo „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejski ustanovi za učiteljske sirote na Kranjskem“, ki postane ob novem letu last „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“. Za ta veliki dar in za drage simpatije, katere izkazuje Nj. Prejavnost slovenskemu učiteljstvu ob vsaki priliki, izreka podpisanec najpristrčnejšo zahvalo.

Ljubljana, dne 26. listopada 1898.

Jakob Dimnik,
t. č. urednik „Učit. Tov.“

Blagajnikov listek.

Dragi tovariši! Še enkrat se obračam do Vas s prav uljudno prošnjo, da se blagovolite spomniti svojih dolžnosti do „Tovariša“. Leto se bliža svojemu koncu in prav bi bilo, da bi tudi „Tovariš“ mogel pokazati ob svojem zvršetku veselo lice. Dosedaj ima naše društvo računati le z dolgom, kajti letošnje slavnostno zborovanje nam je mnogo vzelo. Upal sem, da se v zadnjem četrtletju vse uravna, a uplačila naročnikov le kapljajo in izgubil sem že upanje, da se do obnove zborovanja vsi stroški poravnajo!

Prosim torej: pošljite denarja!

Na ovitkih prihodnje številke 35. 10. grudna — izkazana bode tudi vsakemu naročniku uplačana naročnina. Blagovolite paziti na to, da mi eventuelne pomote takoj naznanite. Tudi bode imel vsak zakasnelec pridejan ček, katerega se naj blagovoli poslužiti pri svojem uplačevanju. Plačilo na čeke prihrani Vam in nam nepotrebne stroške.

Prosim tudi, da mi blagovolite vsako svojo izpremembo v naslovu takoj naznaniti!

Pozdravlja Vas

„Tovarišev“ blagajnik.

Barje, 28. listopada 1898.

Listnica uredništva:

Primorski tovariši bijejo obupen boj za skorjico vsakdanjega kruha. Dragevolje smo jim priskočili na pomoč s svojim listom ter jim ga dali na razpolago v prvi vrsti; zaradi tega smo morali odložiti več drugih člankov in dopisov, kar naj nam p. i. gg. sotrudniki blagovolijo oprostiti.

Fran Lavtižar,

učitelj

Franja Lavtižar roj. Pesjak

— poročena —

V Kamni gorici, dne 24. listopada 1898.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnogaj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznani in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/4 strani 5 gld., 1/8 strani 4 gld., 1/16 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.

okrajnih šolskih zalogov. Kdor hitro da, dvakrat da, pravi pregovor, ki pa nima domovinske pravice v deželi Goriško Gradisčanski v kolikor zadeva izboljšanja naših razmer. To so naši konkretni predlogi, o katerih naj „Edinost“ sedaj po svoje zavija, kakor hoče. Lotila se je nehvaležnega posla — prati zamorca. Mi, ki smo simpatizovali z njo, zmajamo z glavami in se povprašujemo: Kako je prišla „Edinost“ na pot, katero hodi v našem nesrečnem vprašanju?

Iz kranjskega okraja. (Zborovanje „učiteljskega društva za kranjski šolski okraj“.) Naše učiteljsko društvo je imelo svoje jesensko zborovanje dne 2. m. m. in sicer na Primskovem pri Kranju v novem šolskem poslopju.

Omenim pa naj kar precej, da bi se učiteljstvo našega okraja moralo bolj zanimati za enaka zborovanja. Le preveč je bilo takih, kateri niso bili navzoči pri zborovanju, kar menda ne kaže posebno izrazite stanovske zavednosti. Bilo nas je jedva toliko, da smo bili sklepčni. Je li to lepo? Ne kaže ta pojav na zaspanost, če ne vprav na mrtvičnost? Tovariši! Vzdrnite se in pohajajte naša zborovanja v obilnejšem številu!

Zborovanje vršilo se je po že naznanjenem dnevnem redu.

Društveni predsednik se je v toplih besedah spominjal nesreče, katera je zadela našega premilostnega vladarja in z njim vred vse prebivavce širne Avstrije.

V znak sožalja na prebitki izgubi cesarice Elizabete pozivlje predsednik navzoče, da vstanejo. Ko se to zgodi, otvori predsednik zborovanje ter da besedo gospodu J. Petkovškemu, učitelju v Velesovem.

Svoje poročilo: „O sprijetni mladine“ je gospod poročevavec prav dobro sestavil. Povdarjal je posebno, da mladina naša ni bolj spridena kakor je bila kdaj, nasprotno, še boljša je kakor pa je bila nekdanj. Nikakor pa sprijetni mladine ni vzrok šola, kar njeni neprijatelji tako radi povdarjajo. O poročilu gospoda Petkovškega, vnela se je dokaj živahna razprava, v katero so posegli gg. L. Jelenc, M. Bregant in F. Gärtner.

Gospod Jelenc omenja, da je posebno žganjepitje in kadenje ona napaka, katera se dandanes v škodo in tudi sramoto našega naroda le vse preveč širi med našo mladino. Šola ima z otroci, katerih starši so vdani posebno žganju, prežalostne skušnje tako v moralnem oziru kakor glede jakosti spomina. Bregant soglaš s predgovornikom ter omenja, da bi morala država poseči na kak način, da bi se odpravili ti napaki. Sami dopisi na šole in učiteljstvo, katero itak stori svojo dolžnost, ne morejo imeti vspeha, zlasti glede kadenja, dokler bo omogočeno vsakemu samosrajčniku dobiti za 1 kr. kar dve cigareti. Automati za prodajo tobaka tudi mlečnozobi mladini dajejo potuho, kajti do sedaj se je vendar še kje nahajal kak prodajavec tobaka, ki ni vsakemu hotel dati smodčic. Automat pa se ne zmeni za drugo, kakor da se vrže novce vanj in smodka je med zobmi.

Predlaga zato, naj se zborovanje izreče za to, da društvo doloži c. kr. okr. šolskemu svetu peticijo, naj taisti dela na to, da bi se tobačni automati ne vpeljavali temveč že obstoječi odpravili. Gärtner pa še dostavlja, naj se prodajavcem tobaka strogo prepove, otrokom smodke prodajati. Sprejeto.

O reorganizaciji slovenskih učiteljskih društev poročal je gospod Dragotin Česnik.

O tej točki ne bom obširneje poročal, ker je poročevavec svoje poročilo tako namenil v „Učiteljskem Tovaršu“ objaviti. (Konec prih.)

Vestnik.

Dan 19. listopada, godovni dan pokojne cesarice Elizabete, se je proslavil s službo božjo, katere se je udeležila vsa šolska mladina z učiteljstvom, koji vsi in z njimi vsi zvesti po-

daniki vladarske hiše avstrijske so se družili v goreči molitvi za dušni blagor blagopokojne cesarice.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Presvetli knez in škof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič 50 gld. G. Mihael Bergant, nadučitelj v Šmartnem pri Kranju, 5 gld.; gospod Juraj Režek, učitelj v Ljubljani, 3-60 gld.

Kako naš cesar živi. O našem cesarju je znano, da zgodaj vstaja. Dan za dnem zajutrkuje cesar Franc Jožef že ob petih jutraj. Za zajutrj ima samo čašico kave in košček mrzlega mesa. Potem dela neumorno do opoldne, torej celih sedem ur. Opoldne použiva malo juhe in pečenke in ob treh je kosilo. Za kosilo ima cesar juho, ribo, dvoje vrst pečenke, močnato jed in sadje. Poleg piva pije cesar samo vino, a to vedno ene vrste. Pivo pije že mnogo let samo temno bavarsko. Po tem obedu ne užije ničesar več, tudi tedaj ne, ako mu je iti zvečer v gledališče. Ob devetih hodi vladar k pokoju in to vsak dan. Tako je življenje našega cesarja pozimi. Poleti pa še odpade drugi zajutrj opoldne. Samo pred počitkom pije cesar še malo kislega mleka in pojé malce kruha. Večerje naš cesar ne pozna. — Kolika razlika med takim zmernim in preprostim življenjem pa življenjem nekaterih bogatašev, ki bašejo svoj želodec z vsemi mogočimi stvarmi, ki škodujejo zdravju, češ: saj imamo. Od vladarja samega bi se dalo mnogo učiti v tem oziru, kar pospešuje zdravje in dolgo življenje.

Blagoslovljenje „Šolskega Doma“ v Gorici, ki je sezidan v spomin 50 letnega vladanja cesarja Franca Jožefa I., se bo vršilo dne 2. grudna t. l. brez vsakih posebnih slovesnostij.

Jubilejske kolajne za šolsko mladino. Avstrijski narodi se pripravljajo k proslavi 50 letnega vladanja ljubljene cesarja. Da se poda šolski mladini, bodočnosti naše države, trajen spomenik na to znamenito leto in na njegovo patriotično proslavo, je Rudolf Marschall, akad. kolajnar in kipar na Dunaju, načrtal in izvedel jubilejsko kolajno, na katero se opozarja v odloku visokega ministrstva za uk in bogočastje od 31. vinotoka 1898, št. 24157 vsled domoljubnega povoda vse učiteljstvo in učenci vseh učiteljskih v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel.

Cesarjev jubilej. Avstrijski škofje so izdali ravnokar pastirski list za jubilejsko leto. Omenivši, kako je dne 2. grudna 1898. v knezonadškofijski palači v Olomucu cesar Ferdinand položil krono na glavo Franca Jožefa, pripovedujejo škofje, kako je izjavil poslednji že o svojem nastopu, kako da naj na podlagi prave svobode, enakopravnosti vseh narodov in enakosti vseh državljanov pred zakonom ter po udeležbi zastopnikov narodov na zakonodaji, domovina vstane zopet obnovljena v vsi veličini in pomlajeno močjo kakor neporušna zgradba v viharjih časov, prostoročno bivališče za narode različnih jezikov, katere že stoletja objema bratska vez.

List govori obširno o dogodkih teh 50 let in pripoveduje, kako je cesar v vseh okolišnih vršil svojo vladarsko dolžnost kakor zvest sin katoliške cerkve, kako je vsekdar odpuščal tudi najhuje pregreške zoper državo, kako je izkazoval ljubezen do potrebnih in kako je vsikdar veroval v bodočnost Avstrije. Zaključuje prošjo škofje Vsemogočnega, da bi bil cesarja častni dan za eno dan sprave med narodi.

Preizkušnje učiteljske usposobljenosti za ljudske šole pred izpraševalno komisijo v Gorici: Preizkušnjo so opravile z odliko gospodične: Duler Marija, učiteljica v Št. Vidu pri Ptuj, Avsec Ivana, učiteljica v Št. Mihelu pri Rudolfovem in Piano Leopoldina, učiteljica v Š. Lenartu pri Laškem trgu. Preizkušnjo so opravile z ugodnim vspehom tudi vse druge gospodične, ki so se bile oglasile, in sicer: Franko Marija, učiteljica v Št. Mihelu pri Rudolfovem; Gulin Alojzija, učiteljica v Mirnu; Jug Ana, učiteljica v Cerovem; Senčar Ludmila, učiteljica v Št. Vidu pri Ptuj; Zirer Pavla, učiteljica v Bučki; Zorko Leopoldina, učiteljica v Št. Mihelu pri Rudolfovem.